

Micheller Magdolna:

Fejezetek a békéscsabai zsidóság történetéből (1815-2015)

Bcs., 2015.

1. Az egyéni-családi és térségi kontextusba helyezett szubjektív bevezetőben a múltidézés gyermekkori emlékei a meghatározóak. A történelmi-társadalmi közegből kiemelt karakterek a gyermek szocializációjának alakulásában mintaként szolgáltak akár a kisebbségi (zsidó, sváb) közösségekből, akár a többségi társadalomból kerültek is ki.

A tolerancia alapja az emberi minőség lett, mely a későbbiekben is az értékválasztás másoktól elvárt igénye maradt. A tudás, a teremtés, az alkotás a helyi zsidó közösséget is jellemző ismeretekhez juttatta a szerzőt.

A bevezetés így a témaválasztás érzelmi és intellektuális indoklásának a szerepét tölti be.

2. A kötet, a továbbiakban, a zsidóság történetének fontosabb, elsősorban közép-európai eseményeit, történéseit idézi fel, kiemelve különösen a magyar polgárosodásban betöltött szerepüket, melyet Békéscsabán is a gazdasági és a kulturális sokszínűség jellemezett. A békéscsabai közeg progresszív és integratív lehetőségeket biztosított számukra, különösen a kiegyezés utáni évtizedekben.

3. A kötet az antiszemitizmus és a holokauszt felidézésével, majd a békéscsabai életben maradtak visszaemlékezéseivel, vallomásaival drámai fordulatot vesz. Azt sugallja, hogy a történelem igazán a perszonalításban érthető meg, azokban a sorsdrámákban, melyek a zsidó helytörténet kutatása során tárulnak fel.

4. A „téma iránti elkötelezettség” (Gergely Ágnes) a szerző(k) motivációja. Ennek személyes-emberi indokait értjük, mi is átéljük. Minden kirekesztés és szisztematikus pusztítás nem emberi mértékeibe avat be ez a kötet is. Gergely Ágnes 2012-es értékelésében, az előző könyvvel kapcsolatban írja: „A könyvet a pontosságra való törekvés mellett áthatja a jóakarát, ha mondhatom így, a szó krisztusi-egyetemes értelmében.”

Legyen ez számunkra, most is, a kötet üzenete.

Virágné Horváth Erzsébet